

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№ 6

Лютий 2025 р.

**Хто з освітян має право на відстрочку від
мобілізації?**

Правила надання відстрочки освітянам

Надання відстрочки здобувачам професійної, фахової передвищої та вищої освіти, інтернів і докторантів, а також викладачам регламентується Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та Порядком проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 560 (далі – Порядок).

Постановою Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року №1558 «Про внесення до деяких постанов Кабінету Міністрів України змін щодо окремих питань ведення військового обліку та призову громадян під час мобілізації» внесено важливі зміни до Порядку. Тепер чітко визначено правила надання відстрочки для здобувачів освіти та педагогічних працівників.

Хто з освітян має право на відстрочку

Викладачі та вчителі, наукові та науково-педагогічні працівники на ставку не менш як 0,75: до цієї категорії належать наукові та науково-педагогічні працівники вищих і фахових передвищих навчальних закладів, наукових установ та організацій, які мають науковий ступінь.

Також таке право мають педагоги фахових передвищих, професійних (професійно-технічних) закладів освіти і загальноосвітніх шкіл, за умови що вони працюють у відповідних закладах або установах за основним місцем роботи щонайменше на 0,75 ставки.

За законом, право на відстрочку мають **студенти**, які вчаться на бакалавра вперше або здобувають рівень "магістр" після "бакалавра". Втім, здобуття другої або третьої вищої освіти більше не даватимуть право на відстрочку, як і здобуття другої або третьої аспірантури.

Зокрема, студенти професійно-технічних, фахових передвищих та вищих навчальних закладів, інтерни та докторанти отримають відстрочку на весь семестр, але не більше ніж на шість місяців (вересень-лютий і березень-серпень). Науково-педагогічні працівники, які мають науковий ступінь, а також педагогічні працівники різних освітніх закладів матимуть відстрочку до завершення навчального року (якщо на постійній роботі – тривалістю 12 місяців в рік).

Принципова новація полягає в тому, що тепер здобувачам освіти не потрібно кожних три місяці підтверджувати статус у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП). Раніше саме такою

була вимога законодавства під час дії правового режиму воєнного стану та загальної мобілізації.

Інформація про студентів міститься в Єдиній державній електронній базі освіти (ЄДЕБО). Поки в реєстрі зазначається, що громадянин здобуває освіту, він гарантовано має право на відстрочку.

Наразі студенти можуть оформити відстрочку у зв'язку із навчанням у застосунку Резерв+. Завдяки постійному обміну даними між ЄДЕБО та реєстрами Міноборони, продовження відстрочки відбувається онлайн. Це значить, що здобувачу освіти не потрібно кожні шість місяців (раніше кожні три місяці) звертатися до ТЦК та СП.

Для студентів, які не мають можливості або бажання користуватися Резерв+, передбачено окрему процедуру. Вони мають раз на пів року у своєму навчальному закладі отримати витяг з ЄДЕБО та звернутися до територіального центру комплектування та соціальної підтримки ТЦК та СП для продовження відстрочки.

Для викладачів умови отримання відстрочки не змінилися. Вони мають бути працевлаштовані на ставку не нижче 0.75, що підтверджується навчальними планами на навчальний рік, який триває з 1 вересня по 31 серпня (включаючи канікули і відпустку), якщо інше не встановлено Положенням про організацію навчального процесу відповідного закладу. Акцентуємо увагу, що це стосується лише основного місця роботи. Викладач вищого навчального закладу, який не має наукового ступеню, не має права на відстрочку від мобілізації тому відвідувати ТЦК з цієї причини йому не варто.

Як отримати відстрочку вчителю від мобілізації?

Право на відстрочку є у тих, хто працює шкільним вчителем і при цьому не має наукового ступеня. Всі вчителі, які зараз працюють в школі, мають право на відстрочку

Для отримання відстрочки, крім заяви необхідно освітянам мати ще довідку від директора закладу освіти про займану посаду за основним місцем роботи та розмір частки ставки під час оплати праці (не менше 0,75).

Вчителі, які перебувають у кадровому резерві, такого права не мають. До кадрового резерву потрапляють педагоги, які втратили години викладання або бажають працювати у закладах на деокупованих територіях.

Міноборони наразі працює над інтеграцією реєстрів з МОН для автоматичного обміну інформацією та надання відстрочок науковим, науково-педагогічним та педагогічним працівникам. Це значно спростить процедуру та зменшить паперову бюрократію.

Принципово важливо: канікули та закінчення навчального року не є підставою для втрати права на відстрочку. Зміни до постанови спрямовані на спрощення процедури та зниження навантаження на працівників ТЦК та СП, які раніше мусили обробляти величезну кількість документів кожні три місяці. Міноборони і МОН вкотре наголошують: довіряйте лише офіційним джерелам.

Нагадаємо, що мобілізація студентів, аспірантів, науковців, науково-педагогічних, педагогічних працівників, які мають право на відстрочку, не передбачається.

Хто з чоловіків ще має право на відстрочку

Водночас право на відстрочку мають такі категорії:

- особи з інвалідністю всіх груп, якщо є підтвердження від військово-лікарської комісії (із зобов'язанням повторно пройти ВЛК через 6-12 місяців);
- особи, які були у полоні (вони можуть служити добровільно);
- батьки трьох та більше дітей віком до 18 років, якщо немає заборгованості з аліментів;
- батьки, прийомні батьки та опікуни дитини з інвалідністю;
- батьки, які утримують повнолітню дитину з інвалідністю I або II групи;
- батьки неповнолітньої дитини, якщо другий з батьків проходить військову службу;
- матері та батьки-одиначки;
- опікуни осіб, визнаних недієздатними рішенням суду;
- особи, які утримують батьків з інвалідністю I або II і не мають працездатної дружини (чоловіка);
- онуки бабусі чи дідуся з I або II групою інвалідності, якщо всі ближчі родичі відсутні, потребують догляду або мобілізовані (відстрочку отримає лише один онук);
- військовозобов'язані, у яких близькі родичі зникли безвісти, загинули під час військової служби або посмертно нагороджені званням Героя України.

Також відстрочка надається деяким силовиками і держслужбовцям. Підлягати мобілізації не будуть: судді, народні депутати, голова та інші члени Рахункової палати, дипломатичні службовці, уповноважений Верховної Ради України з прав людини працівники органів військового управління, військових частин Міноборони, ЗСУ, ДССТ, СБУ, СЗРУ, НГУ, Держприкордонслужби, апарату МВС та експерти установ експертної служби МВС.

Також ще одна категорія громадян отримала право на відстрочку, а саме:

- жінки і чоловіки, чиї близькі родичі (чоловік, дружина, син, донька, батько, мати або рідний (повнорідний, неповнорідний) брат чи сестра) зникли безвісти під час захисту України та дії воєнного стану;
- жінки та чоловіки (або опікуни), які виховують дитину (дітей) віком до 18 років, якщо другий з батьків такої (таких) дитини (дітей) визнаний зниклим безвісти або безвісно відсутнім.

Хто втратив право на відстрочку: всі категорії 2025

З набранням чинності новим законом одночасно і розширилося, і звузилося коло осіб, які можуть претендувати на відстрочку від служби в ЗСУ це три категорії здобувачів освіти, які підлягають призову під час воєнного стану:

- студенти та аспіранти, які навчаються заочно;
- чоловіки, хто здобувають другу та третю вищу освіту (бакалаврат, магістратура);
- ті, хто здобувають будь-яку освіту за рівнем, нижчим за вже наявний.

Якщо студент не підтвердить своє право на відстрочку у зв'язку з навчанням, йому можуть видати повістку. Натомість якщо студент добровільно погоджується піти до війська, то його мобілізація буде законною.

Відстрочка для викладачів університетів, які не мають наукових ступенів **не передбачена**. Здебільшого це асистенти, старші викладачі, просто викладачі, які у тому числі забезпечують проведення лабораторних робіт, практичних занять, семінарських занять у вишах.

Ситуація ускладнюється тим, що студенти можуть отримати відстрочку, а їх викладачі – ні, що викликає обговорення та реакцію серед учасників процесу.

Окрім того, через зниження призовного віку позбудуться права на відстрочку чоловіки віком 25 і 26 років.

Також багатодітні батьки втратять відстрочку, **якщо мають заборгованість по аліментах**: ТЦК отримають доступ до реєстру боржників. Втратять право на відстрочку ті, хто здійснює догляд за батьками дружини з 1 або 2 групами інвалідності. Залишили право на відстрочку, якщо чоловік доглядає за своїми рідними батьками з інвалідністю.

Також у новому законі зазнали змін правила відстрочки для родичів тих, хто загинув під час оборони України у війні. Зокрема, прибрати пункт про те, що відстрочку отримає **неповнорідний брат загиблого**. Водночас право на відстрочку зберігається, **якщо це рідний брат**.

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Валентина ПОДГОРЕЦЬ, тел. 0676544235.*